

лише США, а й у світовій історії, поклавши початок новому етапу в розвитку соціальних та економічних відносин, який суттєво вплинув на подальший хід світової історії.

Література

1. Світова економічна криза 1929-1933 рр. Господарство розвинутих країн світу у 30-их роках. URL: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/world_history/31786/ (дата звертання: 24.04.2024).

2. Особистості: Політик, що виграв війну з кризою. URL: <http://www.hetman.tv/nomera/2012/2012-1-42/ruz142.html> (дата звертання: 24.04.2024).

3. 82 роки тому Франклін Рузвельт проголосив курс на боротьбу з Великою депресією. URL: https://gazeta.ua/articles/history/_82-roki-tomu-franklin-ruzvelt-progolosiv-kurs-na-borotbu-z-velikoyu-depresiyeyu/613204 (дата звертання: 24.04.2024).

УДК 347.65/.68(44)(043.2)

Варава І.П., доктор філософії
Кришталь Ю.П., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВО ІМПЕРІЇ НАПОЛЕОНА БОНАПАРТА

18 травня 1804 року світова історична скарбниця збагатилася легендарною постаттю Наполеона Бонапарта, який був коронований імператором французів Наполеоном I. У країні фактично було встановлено військово бюрократичну монархію, що спиралася не на феодальне дворянство, а на буржуазію, армію, чиновників. Історики по різному оцінюють політику цього державного діяча. Та нас цікавлять більшою мірою правові аспекти державного регулювання різних сфер суспільного життя Франції тієї історичної доби і загалом система права, що була створена Наполеоном Бонапартом.

У внутрішній політиці правитель, про якого йдеться, зживав заходів для зміцнення французької держави шляхом встановлення системи урядовців, мерів та їх підлеглих, призначених центральним урядом. У сфері економіки Наполеон підтримував розвиток промисловості і торгівлі. За Наполеона I було прийнято зведення законів – так звані «Кодекси Наполеона» (цивільний, комерційний і кримінальний), що мали регулювати відносини у суспільстві та охороняти непорушність приватної власності. Збірник законів регулював відносини в суспільстві, захищав недоторканність приватної власності. Закони були прогресивними, оскільки передбачали розвиток вільної конкуренції, сприяли піднесенню

економіки Франції [1].

В цей історичний час у країні розпочався промисловий переворот, були врегульовані фінанси, засновано Французький банк. Разом з економікою зміцніла французька революція.

Варто звернути увагу і на кримінальний кодекс, затверджений в 1810 році. Він складався з чотирьох книг: перші дві книги описували основні поняття та принципи кримінального права, в третій конкретизувався перелік кримінальних вчинків та міри покарань до них, а в четвертій - описано поліцейські порушення та покарання за такі [2].

Багато особливостей містить Цивільний кодекс, що був прийнятий Бонапартом 1804 року. В його основу було покладено рівну правоздатність всіх громадян Франції. Кодекс складався із трьох книг, був поділений на розділи, глави, параграфи, титули та статті. Перша книга мала назву «Про осіб», друга – «Про майно та про різні різновиди власності», а третя – «Різні способи набуття права власності». Історичне значення кодексу полягає в тому, що в ньому було закріплено свободу громадян та їхню рівність перед законом [3].

Важливим правовим здобутком Наполеона був Комерційний кодекс Франції, що набув чинності в 1807 році. Завданням цього кодексу було встановлення спеціальних норм, які б регулювали взаємовідносини між купцями. Кодекс був складений з чотирьох книг: перша книга під назвою «Про комерцію загалом», друга – «Про морську торгівлю», третя – «Про неспроможність і банкрутства», а четверта – «Про комерційну юрисдикцію». Отже, в комерційний кодекс на відміну від цивільного були включені спеціальні правила [3].

Епохальне значення має Наполеонівська конституція, яка формально закріпила республіканський устрій, а фактично військову диктатуру. Було скасовано виборність державних органів та пройшло скасування майнового виборчого цензу. Державні органи обиралися складною системою зарахування. Виконавча влада належала Бонапарту, який обирав членів державної ради, міністрів, офіцерів, суддів. Законодавча влада поділялась на кількох державних органів і також належала Наполеону.

Ще слід зазначити, що Наполеон Бонапарт під час свого правління розвинув шлюбно-сімейне право. Головними принципами відносин у сім'ї були: повновладдя чоловіка і батька, обмежена правоздатність та недієздатність заміжньої жінки. В статті 229-233 цього кодексу вказані причини які допускають до розлучення. Стосунки між чоловіком та жінкою будувалися на основі влади та підпорядкуванню.

Загалом, правова система Франції за Наполеона також характеризувалася реформами які описували судову структуру, адміністративне управління та поліцію. Наполеон значно централізував управлінські структури, що вплинуло на судову систему. Він створив сильну центральну владу, яка керувала регіональними адміністраціями

через префектів, призначених Наполеоном.

Не зважаючи на кодифікацію багатьох свобод, як-от: захист власності та цивільних прав, Наполеон також запровадив сувору цензуру преси та обмежив деякі політичні свободи, що стало предметом критики з точки зору сучасних поглядів на права людини.

Узагальнюючи вищесказане, маємо визнати, що Наполеон Бонапарт зробив значний вплив на правову систему Франції, централізуючи владу і створюючи законодавчі основи, які сформували сучасну французьку державу. Його реформи, включаючи низку кодексів, таких як цивільний, комерційний та кримінальний, відіграли ключову роль у формуванні правової системи, сприяючи розвитку економіки та комерції, в той час як судові та адміністративні реформи сприяли більшій стабільності та централізації управління. Водночас, важливими аспектами його правління були також обмеження політичних свобод і запровадження суворої цензури, що свідчить про диктаторські тенденції його режиму. Ці заходи мали подвійний ефект: з одного боку, вони сприяли уніфікації та модернізації держави, з іншого - пригнічували політичне різноманіття та особисті свободи.

Література

1. Бандурка О.М., Швець Д.В., Бурдін М.Ю., Головка О.М., та ін. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник. Харків: Майдан, 2020. 618 с.
2. Тищик Б.Й. Історія держави і права зарубіжних країн. Новий час (1918 р. – поч. ХХІ ст.). Навч. посібник. Львів: Світ, 2016.
3. Яремчук В.Д. Історія держави і права зарубіжних країн: універсальний довідник. Львів: Видавництво «БОНА», 2015. 400 с.

УДК 378:340 (043.2)

Головка С.Г., к.і.н., доцент
Кушнір Я.Р., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗМІСТ, ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Якісна освіта – це основа успішного розвитку особистості та суспільства, вона забезпечує знання, навички, культурні цінності, сприяє економічному добробуту і соціальній єдності. Закон України «Про освіту» гарантує кожній особі право на здобуття освіти у різних формах, а саме: інституційній (очній, заочній, дистанційній), індивідуальній та дуальній.

Дуальна форма здобуття освіти є способом здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на